

1

Osman was een vleermuis. Tegen negenen kwam hij naar beneden. Hij knipte de lampen aan, bond zijn schort voor en ging aan de slag. De neonletters OSMANS AVOND- EN NACHTWINKEL straalden blauw en violet in de etalageruit. De hele nacht was hij in zijn winkel bezig, pas om acht uur 's ochtends, en vaak nog later, sloot hij af, doofde het licht en liep de trap weer op naar het bovenhuis. Hij had zich dit ritme eigen gemaakt, zijn lichaam had de slaap overwonnen. Niet dat hij niet meer sliep, want zodra hij thuiskwam zocht hij zijn bed op, maar van lang en vast slapen was geen sprake meer. Al in de vroege middag werd hij wakker. Hij bleef liggen tot het licht dat langs de gordijnen viel afzwakte, waarna hij zich met koud water waste en zijn eten klaarmaakte.

In de jaren van zijn vleermuizenbestaan was hij ook lichamelijk veranderd: hij was een paar kilo afgevallen en

zijn huid, die ooit gebronsd was geweest, was nu bloede-loos en dof. Zijn ogen lagen diep en waren niets anders dan met roetvegen omrande gaten in zijn gezicht. Op zijn hoofd werd hij kaal, maar de uitlopers van zijn lichaams-haar kropen op langs zijn nek en kwamen tot aan zijn oren.

Hij had een stoppelbaard van drie dagen en droeg een panterhemd met korte mouwen, dat hij voor de helft had opengelaten. De bries van de twee aan het plafond wie-kende ventilatoren streek over zijn hoofd. Het was net na middernacht, zag hij op zijn horloge. Van alle uren was het middernachtelijke uur hem het liefst. Het was een kantelpunt waarin het vuil en het lawaai van de voorbije dag wegvloeiden en een nieuwe dag naakt en onbeschre-ven opkwam. Een nieuwe dag en alles was mogelijk: ein-delooos geluk lag binnen handbereik. Hij zette de bezem aan de kant, liep naar de deur, die door een muurhaak werd opengehouden, en bleef in de opening staan. Leu-nend tegen de deurpost pakte hij zijn sigaretten. Hij schudde er een uit het pakje en keek naar hoe de straat even verderop over de brug verdween. De huizen, vijf verdiepingen hoog, keken hologig in zijn richting. Het witte tl-licht van zijn winkel weerspiegelde in hun don-kere ramen. In een plas langs de stoep rimpelde het schijnsel van de neonletters. Hij streek een lucifer af en stak zijn sigaret aan. De bliksem van een ver onweer flik-kerde boven de daken en in de blauwe gloed staken de contouren van de tegenovergelegen huizenrij scherp af. Onwillekeurig dacht hij aan de kans op een voltreffer en de verwoesting die het gevolg zou zijn. Hij zag zijn win-

kel al branden, als een toorts in de nacht. Het was een beeld van hoop: uit de as zou hij herrijzen. De verzekering mocht betalen en met het geld dat hem dat opleverde zou hij in staat zijn om opnieuw te beginnen, maar toen hij omhoogkeek wist hij dat zijn hoop tevergeefs was, want het onweer zette niet door. Het flitste en rommelde de hele avond al, maar uiteindelijk kwam de bui niet dichterbij. Hij had een enkele donder gehoord en even had het gehoosd, maar inmiddels begon de benauwdheid op te lossen in wat een koele zomeravondlucht kon zijn. ‘Kom,’ zei hij zacht, ‘verlos mij.’ Hij rookte de sigaret half op en schoot de peuk tussen duim en wijsvinger weg in de duisternis. Een vonkenregen spatte van het asfalt. Hij stak zijn handen in zijn zakken en ging naar binnen. De bel klingelde toen hij op de deurmat stapte.

In zijn winkel heerste de strikte orde van de drie lage kasten in het midden van de ruimte, de hoge stellingkasten tegen de zijmuur en de palissanderhouten toonbank bij de toegangsdeur. Naast de toonbank, een pronkstuk dat hij bij een antiekhandelaar in Brussel had gekocht, stond een zachtjes brommende koelkast van Pepsi Cola. De doorgang langs de toonbank kwam uit op een open ruimte waarin zich een keuken en een toilet bevonden. De keuken, niet veel groter dan twee bij twee meter, grensde aan een raamloze kamer die hij in gebruik had als kantoor en die via een deur toegang gaf tot de trap naar het bovenhuis. Hij overzag zijn nering. De donkerbruine plavuizen glansden in het tl-licht. Het stucwerk van de muren schilferde, zodat het leek alsof de bakstenen onder het pleisterwerk onderhevig waren aan een vreemdsoortig eczeem. Hij pakte de bezem en begon het meel op te vegen

dat was weggelekt uit de papieren zakken in de hoge stellingkasten. Hij veegde het naar een hoek uit het zicht. Er kwam een tram voorbij. De potten en conservenblikken rammelden, de schappen in de stellingkasten kraakten en het meel stooft naar beneden. Op de plek die hij juist had schoongeveegd lag weer een nieuwe laag. Hij zuchtte: dit was zijn graf; hij stond er middenin en moest graven voor zijn leven om niet bedolven te worden onder het zand van de instortende wanden. Hij werkte verder en stopte af en toe om zijn voorhoofd af te nemen en zijn rug te rechte. Het meel dat hij opveegde zeefde hij uiteindelijk aan het aanrecht in de keuken, om het vervolgens terug te stoppen in de zakken. Hij kon zich geen enkel onverzekerd verlies veroorloven.

Om tien voor half één zette hij de bezem aan de kant. Hij liep naar de keuken en pakte uit zijn boodschappentas een thermosfles met thee, een hardgekookt ei en een in zilverfolie gewikkeld tijgerpuntje met tonijnsalade. Hij liep ermee naar de toonbank, ging op het houten blad zitten en liet zijn benen schommelen. Hij brak het ei door het met een klap tegen zijn voorhoofd te slaan, een oude gewoonte, pelde het en stak het in zijn geheel in zijn mond. Onder zijn tong perste hij de harde, droge kogel uit het gelatineachtige wit. Hij slikte de brokken door, schonk thee in de dop van de thermosfles en begon er slurpend van te drinken. De hitte van de thee leek de hitte van zijn lijf te temperen. Hij rolde het broodje uit het zilverpapier, nam er een hap van en kauwde er langdurig op. Hij zag zichzelf in de spiegeling van het raam: zijn grote haakneus, het kleine gezicht met de kringen van ogen. Zijn kaken maalden en de radio, in het rek met snoep en chocoladerepen achter

hem, speelde zacht. Hij nam een tweede hap en had toen enkel een droog stompje over. Hij stopte het terug in het zilverfolie, kneep het geheel samen tot een prop en smeed die in de richting van de prullenbak. Een halve meter voor de prullenbak viel de prop neer, stuiterde weg over de vloer en bleef vlak voor de opening van de keuken liggen. ‘Aan de gang maar weer,’ verzuchtte hij en hij liet zich van de toonbank glijden. De bezem wachtte. Onophoudelijk lekte het meel uit de ontelbare, speldenknopgrote gaatjes in de zakken.

Er stak een wind op en de straatverlichting zwiepte heen en weer boven de trambaan. De wind blies de winkel binnen en de deur klapperde aan de haak. De pakken en zakken in de rekken en schappen ritselden, het meel dat op de grond lag verstoof en liet daarbij een langgerekt spoor achter op de plavuizenvloer. Net wat ik nodig had, dacht hij en met snelle, zigzaggende halen begon hij te vegen. Maar even onverwacht als de wind gekomen was verdween hij ook weer. Osman stopte met vegen en leunde met beide handen op de houten bezemsteel.

2

De hitte steeg hem naar het hoofd. Hij zette de bezem tegen een van de kasten en liep terug naar de toonbank. Juist op dat moment schoot er een bliksemschicht naar beneden die vrijwel onmiddellijk werd gevolgd door een rollende klap. De etalageruit trilde in zijn sponningen, de tl-buizen knipperden en de radio kraakte. Osman schrok, zijn hart sloeg over. Met ingehouden adem wachtte hij op de volgende klap, maar het bleef bij die ene en niet lang daarna begon het hard te regenen. De druppels kletterden op het plaveisel en algauw spoelde het water door de goten, allerlei rotzooi met zich meevoerend. Er was niets wat hij liever rook dan de roestgeur van het water. Hij pakte de dop met thee, ging in de deuropening staan en luisterde naar het ruisen van de regen. Met toegeknepen ogen gaf hij zich over aan de koelte die met de bui meekwam, tot een rilling hem overviel. Hij zuchtte, dronk

het restje van de thee met één teug op en slofte terug naar de stellingkasten.

Hij pakte de bezem, veegde de resten van het meel bijeen op de grote hoop en hurkte neer om het met stoffer en blik op te kunnen scheppen. Zo deed hij dat. Er raasde een auto voorbij die met zijn banden een plas water over de stoeprand spoelde. Osman keek om en zag het licht van de koplampen door zijn winkel jagen. Vreemd, blauw licht. Op het moment dat hij zich weer omdraaide hoorde hij de bel. Een klant! schoot het door zijn hoofd en hij keek over zijn schouder. Op de deurmat stond een meisje haar voeten te vegen. Osman kwam overeind, klopte het meel van zijn handen en zei: ‘Goedenavond.’

‘O, hallo,’ zei het meisje, zonder op te houden met voetenvegen, ‘ik zag u niet.’ Ze droeg laarsjes met hakjes en een korte rok over een donkere panty of maillot. Ze had een truitje aan dat over haar schouders lubberde. De stof van het truitje was doorweven met fonkelend zilvergaren. Ze was doorweekt en haar lange haren dropen.

‘Overvallen,’ verklaarde ze.

‘Wat?’

‘Door die bui van net.’

Ze stapte de winkel binnen en boog zich over de artikelen in een van de lage kasten. Osman ging achter de toonbank staan en plantte zijn handen op het blad. Het meisje liep naar achteren en streek met de toppen van haar vingers over de verpakkingen van de producten die ze passeerde. Aan het einde van het gangpad ging ze rechtsaf, langs de hoge stellingkasten kwam ze teruggelopen. Het meel! dacht Osman, die haar bewegingen nauwlettend in de gaten hield. Raak alsjeblieft niets aan, of er stort weer

van alles naar beneden! Het meisje liep voor de toonbank langs naar de drie veilingkisten die naast de koelkast tegen de muur aan stonden. Uit één van de kisten pakte ze een grote, glimmende appel. Ze gooide hem omhoog, ving hem op en legde hem weer terug in de kist. Ze keek Osman aan.

‘Kan ik je helpen?’ vroeg hij.

‘Verkoopt u ook tandpasta?’

Tandpasta? Niet eerder had iemand in zijn winkel om tandpasta gevraagd. Rook het er soms naar een drogisterij? Nee, het rook er naar kruidnagel, gember en oregano. Het rook er naar anijs, kardemom en andere kruiden. Hij schudde zijn hoofd. ‘Nee,’ zei hij, ‘geen tandpasta.’

‘Hm,’ zei het meisje. ‘Heeft u dan misschien sigaretten?’

‘Sigaretten? Of ik die verkoop, bedoel je? Nee. En al verkocht ik ze, dan zou ik ze niet aan jou mogen verkopen volgens mij. Hoe oud ben je?’

‘Zeventien, bijna achttien.’

‘Het spijt me.’

Het meisje zuchtte. ‘Doe me dan maar een pakje Sport-life. O ja, en een blikje Chocomel.’

Osman sloeg de artikelen aan. ‘Twee euro veertig, alsje-blijft.’

Het meisje pakte haar portemonnee en zocht naar kleingeld. Haar mascara was uitgelopen, lipstick droeg ze niet. In de hoeken van haar ogen plakten glittertjes. Ze betaalde zonder Osman aan te kijken, stopte het blikje Chocomel in haar tas en stak een kauwgompje in haar mond.

‘Tot hoe laat bent u open?’ vroeg ze.

‘O, nog een hele poos. Ik ben hier de hele nacht.’ Hij keek naar haar. Ze kauwde, af en toe gingen haar lippen van

elkaar, waarbij het puntje van haar tong tevoorschijn kwam.

‘Oké,’ zei ze, waarna ze knikte en wegliep, de winkel uit, en in de nacht verdween.

Osman greep onder zijn schort naar het pakje sigaretten dat hij in zijn borstzakje had weggestopt en ging op de drempel van de deur staan. Nergens een spoor van het meisje te bekennen. Hij had niet gezien of ze links- of rechtsaf was geslagen. Hij stak de sigaret tussen zijn lippen en nam een trek. Dat meisje, dacht hij, was eerder zestien dan zeventien geweest, maar voor haar maakte dat ene jaar natuurlijk een wereld van verschil. Zijn eigen tijd nam grotere stappen. Hij telde in decennia, niet meer in jaren. Tweeënveertig was hij nu, de volgende halte zou bij vijftig zijn. Hij blies een sliert rook uit. Wat deed dat kind zo laat nog op straat? En helemaal alleen? Had ze geen moeder die haar dat verbood?

Hij schoot de peuk weg, spuwde een keer en ging naar binnen. Daar pakte hij de bezem en hij vervolgde zijn taak. Het was zijn taak, hij had hem zichzelf opgelegd: de strijd tegen het weglekkende meel.

Nauwelijks vijftien minuten later klonk de bel opnieuw. Osman was in de keuken bezig en stond het opgeveegde meel boven een plastic kom te zeven. Hij keek om en zag het meisje op de kokosmat staan. Haar armen hingen stijfjes langs haar lichaam en haar gezicht leek bevroren. Hij legde de zeef op het aanrecht, schoof de kom opzij en liep naar haar toe. ‘Ja?’ zei hij en hij veegde zijn handen af aan zijn schort.

Het meisje sloeg haar handen voor haar ogen. ‘Ik heb de tram naar het station gemist,’ jammerde ze. ‘O mijn god,

hoe kom ik nu thuis? De laatste trein is al vertrokken.'

'Waar moet je naartoe?'

'Bloemendaal. En ik heb ook geen geld meer voor een taxi.'

'Tja,' zei Osman. Hij knikte en klakte met zijn tong. Het meisje liet haar hoofd zakken en begroef haar gezicht in haar handen. Osman wist even niet wat te doen. Hij liet haar maar binnenkomen. 'Kom... ' zei hij en hij stapte opzij. 'Je bent doornat. Hier...' Hij pakte de stoel die achter de toonbank stond, een oranje stoel met een plastic kuip en zwartgelakte poten, en zette hem in het gangpad. Het meisje ging zitten, nam haar gebatikte schoudertas op schoot en begon te huilen.

'Ik dacht,' snikte ze, 'misschien kan ik hier blijven tot de tram van half zeven. Ik zal u niet tot last zijn. Ik zal hier heel stil blijven zitten, zodat ik u niet in de weg loop.'

Osman keek op zijn horloge en toen weer naar het meisje. Ze had haar knieën tegen elkaar gedrukt en rilde. Een aandoenlijk smelten, dat was wat hij zag. 'Tja,' zei hij nogmaals en hij bukte voor het rek achter de toonbank en zette de radio uit. Wat moest hij nu? Hij probeerde iets te bedenken, maar er schoot hem niets te binnen. 'Heb je het koud? Wacht, ik heb thee voor je. Daar knap je vast van op.' Hij liep naar de keuken om een mok te halen. 'Thee,' zei hij toen hij terugkwam, 'is het beste medicijn tegen onze misère.' Glimlachend keek hij haar aan. Ze probeerde terug te lachen.

'Je moet hem zo heet mogelijk drinken,' zei hij, de thee inschenkend. Hij gaf haar de mok en vulde de dop van de thermosfles voor zichzelf.

'Dank u wel,' zei het meisje. Ze snotterde nog wat, maar

haar tranen had ze alweer in bedwang. Ze klemde de mok tussen haar handen en begon voorzichtig te drinken.

‘Lekker,’ zei ze.

‘Heb je een telefoon? Misschien moeten we je moeder even bellen.’

‘Nee. Ik heb geen telefoon.’

‘Ik heb er een in mijn kantoor, maar daar moeten munten van vijftig cent in.’

Het meisje sloeg haar ogen neer.

‘Hm,’ zei Osman en hij tuitte zijn mond. Hij had wat muntgeld in de kassalade en er stond een pot met telefoonmunten in zijn kantoor, maar het idee dat die paar centen ook in de zakken van zijn huurbaas zouden verdwijnen vond hij zo onbevredigend dat hij aarzelde. Er ging al genoeg verloren en hij had het beetje geld dat hij nog had hard nodig. Hij leunde tegen de toonbank en blies in zijn thee. Zijn adem suisde langs de rand van de dop.

‘Wat deed je eigenlijk zo laat nog in de stad?’ vroeg hij.

‘Ik was bij een vriendin en we waren de tijd vergeten. We hoeven mijn moeder niet te bellen. Ze denkt vast dat ik bij mijn vriendin blijf slapen.’

‘Wat ik van moeders weet is dat ze niet alleen denken maar ook heel veel voelen en vooral bij alles een heel precies voor gevoel hebben.’

‘Ik hoef maar één nacht op te blijven, meer is het niet. Het is al laat, mijn moeder ligt vast en zeker in bed. We moeten haar maar niet wakker maken.’

Osman zuchtte en zei dat hij weer aan het werk moest.

‘Natuurlijk,’ zei het meisje. ‘Ik zal u echt niet storen. Heus niet.’

Hij liep terug naar de keuken en ging verder met zeven.